

съсѣдство съ турци, отъ които сж засели нѣкои думи, древността на които се познава не само по това, че сж се приспособили къмъ славянскитѣ звукови закони, но че сж и общи на всички славяни. *Тия думи сж заети отъ първитѣ въкове отъ нашата ера.* Такава една дума е напр. стслав. *клобукъ*, *pileus*, нсл., хърв., ср. *клобукъ*, чешк. *klobúk* (*koblúk*), ист. ср. *klobuk*, д. ср. *klobuk*, *klobuk*, полск. *klobuk*, руск. *клобукъ*. Всички тия форми почиватъ на турск. *калпакъ* или на една подобна ней. Подобна дума е стсл. *топоръ* отъ перс. *tabar* чрѣзъ турско посредство.

Вториятъ периодъ отъ турско влияние се начева съ основанието на дунавското българско царство въ втората половина на VII. вѣкъ. Заеитѣ въ тоя периодъ турски думи не сж разпространени между всички славяни, а ограничени сж върху българскитѣ и върху тия славяни, които получилиа черковнитѣ си книги отъ българитѣ. За примѣръ Миклошичъ привежда тукъ думата *санъ*, която не е позната на славянскитѣ народни нарѣчия. Тя е именно турска и е въ свръзка съ глагола *санмакъ*, съв.-турск. *санамакъ*, броя, почитамъ. Отъ *санъ* е образувано *самачий*, *самачина* *охлаждѣне*. Въ старослав. езикъ тая дума е влѣзла чрѣзъ българитѣ.

Най-сетѣ *третиятъ периодъ* се начева съ установяването на турцитѣ въ Европа, около срѣдата на XIV. вѣкъ. Отъ туй врѣме датуватъ и най-многого заемки, когато другитѣ сж малко на брой.

Нека прочее видимъ кои думи въ *старославянския* езикъ Миклошичъ смѣта за заети отъ турски, въ *първия* и *втория* периодъ, тъй като тия сж естествено единичкитѣ важни за насъ.

Изъ цѣлата студия на Миклошича „Die türkischen Elemente“ и пр. заедно съ двѣтѣ допълнения ние извличаме като турски елементи въ старославянския (пра- и черковнославянския) събѣднитѣ:

баранъ, стсл. руск. малор. съв. т. *bāran*. — Словацк. полск. чешк. курд. мадж. N. II, 83., Et. Wb. 7. Ср. мордв. *boran*.

батогиъ, *flagellum*. *budak*, *botag*, пѣръ, прѣчка. Рус. чешк. полск. рум. лит. N. I, 17. Малор. каш. лет. ср. N. II, 89. Et. Wb. 8. „тъмно“.

баяти, сравняватъ го съ тюрк. *bajmak*, вързвамъ, магьосвамъ, лъжа, *bajdce*, магьосникъ, лъжецъ. N. I, p. 9. Мадж. *baj*, магия и пр. *Vámbéry*, Wb. 192.

бисеръ, ар. *büsireh*, *büsre*. — Нсл. блг. ср. рус. рум. N. II, 91. Et. Wb. 13.

боляринъ, вѣроятно отъ т. бој, боулу. — Блг. ср. алб. рум. мадж. рус. лит. лет. I, 266. Et. Wb. 17.

бръшланъ, т. *berš*. — Слов. блг. N. II, 85. ср. чешк. пол. мадж. рум. нпр. Et. Wb. 21.

бубрѣгъ, *bübrék*. N. I, p. 19. — Сравни ср. бубало. Блг. ср. нсл. хърв. Et. Wb. 23.

буяти, *turgere*, *furere*, *stulte agere* отъ т. *bujumak*, *böjümek'*, растж. *buј*, *böjük*, голѣмъ. — Нсл. блг. ср. рус. малор. полск. чешк. рум. I, 268. Ср. и N. I, 16. Et. Wb. 24.

бѣльчугъ, *bilézik'* (ср. рус. рум.) Корнѣ: *böl*, *bil*, *čug*. N. I, 15. Et. Wb. 13.

бѣльгъ, *bilgü*. — Бл. ср. хърв. алб. мадж. I, 264. Чарат. *belek* N. I, 15. Et. Wb. 12.

везугра и **зугра**, ар. *zuhra*, *zühre*. *Venus* N. II, p. 69. и 70.

дикела, *dik'el*. — Блг. дикель. N. I, 28. руск. гр. *δικέλα*, *δικέλι*, старогр. *δίκελλα*. Et. Wb. 46.